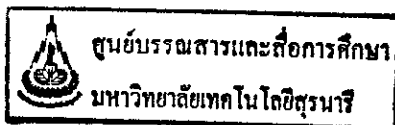

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหัวป่าง
ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวนพพร นบนอบ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-533-125-2

บทคัดย่อ

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านหัวป่าง
ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ นรินทร์ ฉิมสุนทร,

ISBN 974-533-125-2

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัวป่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดีบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และเพื่อให้ทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพิ์โมเดล (CIPP Model) และใช้แบบ บร. 1 – บร. 12 สัมภาษณ์ประชาชน, การจัดเวที, การสังเกต

ผลการประเมิน กองทุนหมู่บ้านหัวป่าง ได้รับเงินโอน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2545 กองทุนหมู่บ้านหัวป่างประกอบด้วยสมาชิกกองทุนจำนวน 165 คน คณะกรรมการ 15 คน เริ่มปล่อยกู้เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2545 มีสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จำนวน 52 คน ซึ่งผู้กู้เงินบ้านหัวป่าง ถือว่ามีศักยภาพในการประกอบกิจการสูง เพราะมีการดำเนินกิจการอยู่แล้ว ปัญหาที่พบ คือ วงเงินกู้ที่ให้กุน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุนในการประกอบอาชีพของประชาชน

ผลกระทบที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านหัวป่าง คือ การบริหารจัดการของคณะกรรมการยังไม่ดีเท่าที่ควร ระเบียบข้อบังคับของกองทุนไม่ละเอียด บางข้อไม่สามารถปฏิบัติได้จริง สมาชิกกองทุนบางส่วนไม่เข้าใจในการกู้ยืม ทำให้มีการนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ไม่ถูกต้องประสงค์

ข้อเสนอแนะ กองทุนหมู่บ้านหัวป่างควรมีการแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุน กรรมการควรมีจิตสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติควรแก้ไข กำหนดวงเงินกู้ให้เหมาะสมกับการลงทุนประกอบอาชีพของแต่ละพื้นที่

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *กมล งาม*..... *กมล งาม*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *นรินทร์*..... ✓

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... *นรินทร์*.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์นรินทร์ จิมสุนทร)

กรรมการสอบ

(ดร.พีรศักดิ์ สิริโยธิน)

(อาจารย์นรินทร์ จิมสุนทร)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 8 ๓๒ 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย

- อาจารย์นรินทร์ นิมิตฺต อจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- นายอำเภอปากช่อง กำนันตำบลพญาเย็น ผู้ใหญ่บ้านหัวป่าง ตลอดจนผู้นำชุมชน และประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก

- องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น ที่อนุเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น และขอขอบคุณชาวบ้านบ้านหัวป่างที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ในการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณ รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ให้ทุนการศึกษา ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	7
3. แบบสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กทบข.2)	11
5. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าด้วยการบริหารงานกองทุน หมู่บ้านทั่วไป หมู่ที่ 2 ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา	11
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	16
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	16
2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	17
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	18
4. ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	19

	หน้า
5.ตัวชี้วัดการประเมินเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา	22
6.ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์	23
7.การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร	23
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	31
1.ผลการประเมินบริบทชุมชน	31
2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	43
3.ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้	45
4.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	46
บทที่ 5 สรุปผลการประเมิน อภิปรายและข้อเสนอแนะ	49
1.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	49
2.วิธีดำเนินการ	49
3.ผลการดำเนินการ	49
4.อภิปรายผลสรุป	50
5.ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	54
ภาคผนวก หมายเลข 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน	
ภาคผนวก หมายเลข 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาความยากจนของประเทศในชนบทและชุมชนเมือง เกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ดังตัวอย่างเช่น การขาดความรู้และศักยภาพในการประกอบอาชีพ ปัจจัยทางด้านสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม และที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ขาดปัจจัยด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพ หรือการพัฒนาอาชีพ ให้มีศักยภาพในการสร้างรายได้ ที่มั่นคงยั่งยืน รัฐบาลจึงมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาความยากจน โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาอาชีพและด้านเศรษฐกิจในชุมชน โดยให้ชุมชนบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้าสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระจายเงินทุนสู่ชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งผ่านกระบวนการจัดตั้งกองทุนและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ซึ่งคณะกรรมการ ได้อนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ รวมทั้งมีการตรวจสอบการนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่สมาชิกเสนออยู่กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระยะเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนมีการพัฒนาและเรียนรู้การบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ และพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เมื่อจัดสรรแล้วได้ส่งเงินลงหมู่บ้านหัวป่า ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ความเป็นอยู่ของราษฎรกระจายไปตามพื้นที่ทั่วทั้งหมู่บ้าน ซึ่งสภาวะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 จำนวนสมาชิกกองทุน 165 คน หมู่บ้านหัวป่ามีจำนวนประชากร 240 ครัวเรือน 1,150 คน เงินจัดสรรไปสู่สมาชิกผู้กู้โดยผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 52 ราย ยอดเงินให้กู้ 1,000,000.- บาท มีการจัดระเบียบเป็นหมวดต่าง ๆ ซึ่งระเบียบออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัวป่า ระเบียบดังกล่าวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัวป่ายึดถือปฏิบัติ เงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับครอบครัว ครัวเรือนของราษฎรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เลี้ยงโคนม ทำให้ชาวบ้านหัวป่า มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการประกอบอาชีพดังกล่าวดีขึ้น นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด ทำสวน

มะม่วงและสวนน้อยหน่า และข้าวโพด ซึ่งชาวบ้านมีรายได้ไม่แน่นอน แต่ก็สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ดังนั้นเพื่อจะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านหัวป่าง บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาลัทธิศาสตราจารย์บัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านหัวป่าง และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของหมู่บ้านหัวป่าง

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

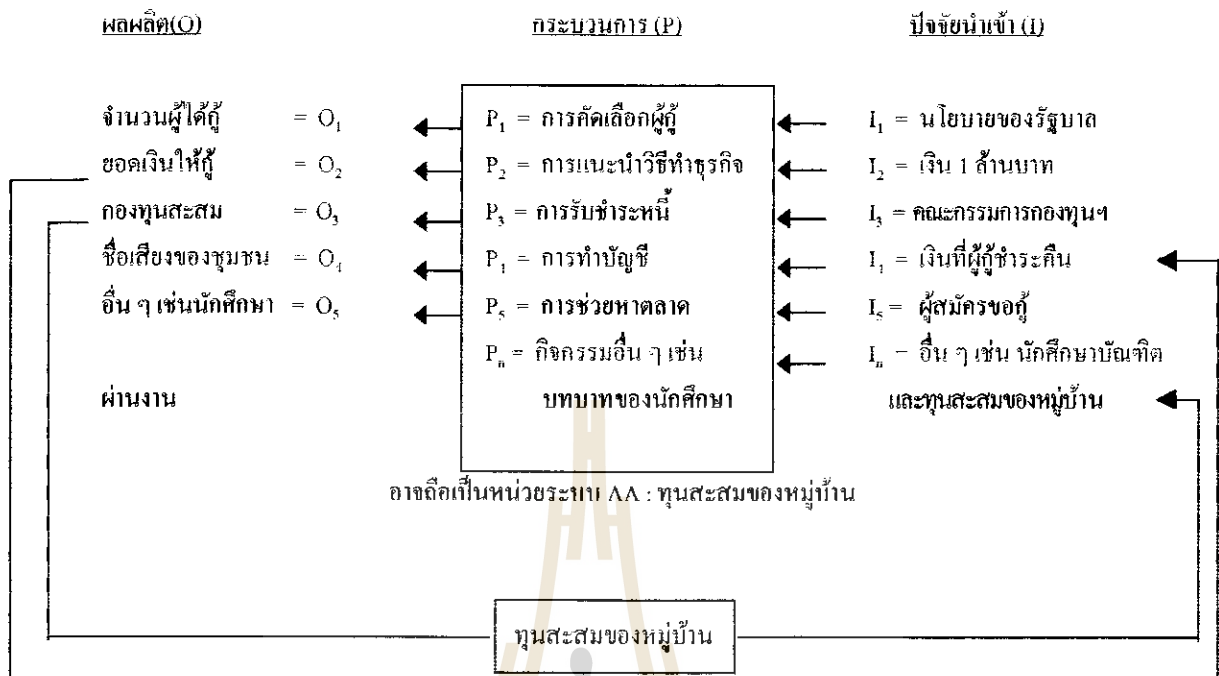
- 1.เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
- 2.เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3.เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่
- 4.เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทั้งที่เกิดผลทางตรงและทางอ้อม
- 5.เพื่อศึกษาเงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้รับแล้วเกิดผลประโยชน์อย่างไร

3.กรอบความคิดทฤษฎี

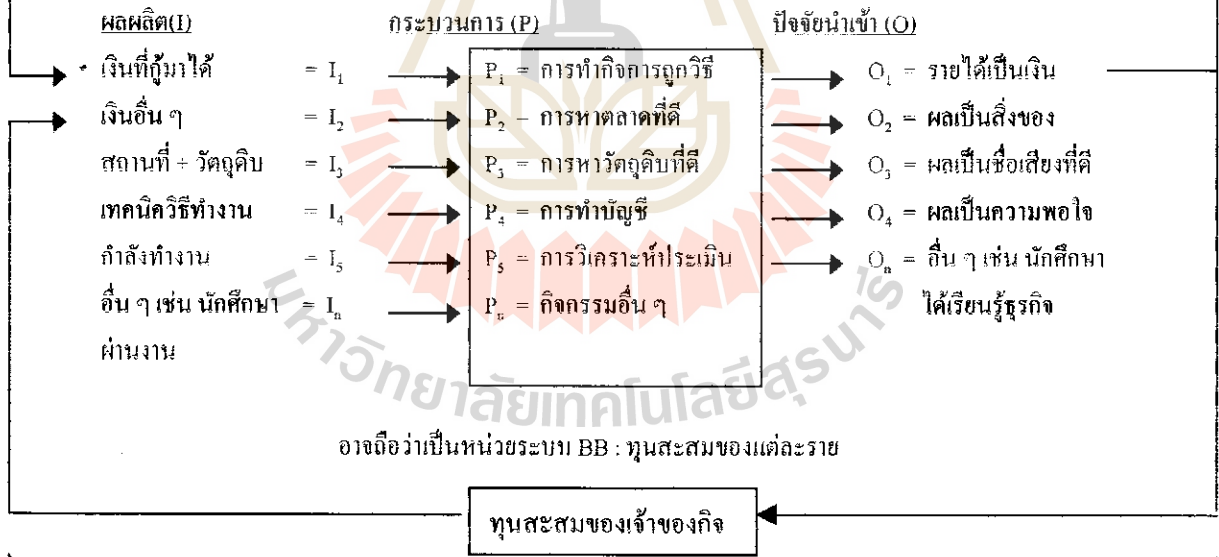
กรอบความคิดทฤษฎีที่จะใช้เป็นกรอบในการศึกษาและใช้ในการสนับสนุนการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ คือ วิถีวิเคราะห์และตัวแบบ (Model) ของการศึกษาเพื่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือหน่วยงานต่าง ๆ (Amitai Etzioni, 1964:1 อ้างใน ภรณ์ กิรีติบุตร, 2529:1) กิบสันและคณะ (Gibson and others, 1979:27) เสนอแนะว่าการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือการใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นตัวแทนหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้จึงใช้แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบแบบ Cipp Model ซึ่งเป็นแนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพีฟของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's Cipp Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพีฟโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ($B_1...B_n$)

บริบท (C)

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมิ กระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินงานให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการ ได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริษัท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

4. วิธีดำเนินการ

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเค้าโครงของแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและใช้เป็นแนวทางสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์จะกำหนดขนาดตัวอย่างและใช้ตารางคำนวณเป็นร้อยละ ดังนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้ถูกวิจัยมากกว่าจะใช้เครื่องมือวิจัยอื่นใดเป็นสื่อกลาง เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ แต่ก็สามารถกำหนดประเด็นหรือเค้าโครงของการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ไม่เคร่งครัดนัก

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

-ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง โดยปฏิบัติงานในพื้นที่จากการสำรวจ เช่น บริบทชุมชนข้อมูลต่าง ๆ ในหมู่บ้าน แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ การสัมภาษณ์จะกำหนดขนาดของตัวอย่าง และใช้ตารางคำนวณ

-ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เราใช้ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, มติชน, สถานีวิทยุ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

-วิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือเชิงพรรณนา โดยใช้ตาราง การคิด เป็นร้อยละ สัดส่วน โดยใช้ Cipp Model ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1.ได้ทราบกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้
- 2.ได้ทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3.ได้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
- 4.ได้ทราบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทั้งที่เกิดผลทางตรงและทางอ้อม
- 5.ได้ทราบเงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้รับไปแล้วเกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษากองทุนหมู่บ้านหัวป่า หมู่ที่ 2 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ เอกสารที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

นโยบาย

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมช่วยลดความยากจนเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน จากนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเกิดขึ้นตามนโยบาย

หลักการ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1.ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ
- 2.การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องกัน
- 3.ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดินให้หมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน
- 4.การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการพึ่งพาตนเองเพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- 1.เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุน สวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2.ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3.เสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา การเสริมศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5.เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบต่าง ๆ ซึ่งมี 9 หมวด (รายละเอียดฉบับสมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก) ไว้ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

- ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544”
- ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป
- ข้อ 3 ในระเบียบนี้ ได้ให้ความหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ข้อ 4 ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ข้อ 6 วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 7 เงินและทรัพย์สินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ”

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมืองตามหมวด 9 แห่งระเบียบนี้

ข้อ 10 ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมืองให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการที่กำหนด

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนชดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว

หมวด 3 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 12 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน

ข้อ 13 อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

หมวด 4 คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ

จังหวัด

ข้อ 14 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ข้อ 15 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุน

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

ข้อ 18 อำนาจหน้าที่คณะกรรมการกองทุน

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

ข้อ 20 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามที่บทบัญญัติกำหนด

ข้อ 21 ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกัน

ข้อ 22 การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินที่กำหนดไว้

ข้อ 24 สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน

ข้อ 25 คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสั่งจะไว้ที่กองทุน

ข้อ 26 ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง วิธีการในการเรียกประชุมให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 27 นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 29 สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผล

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ

ข้อ 39 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานงบรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 40 การจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิตามคณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

3. แบบสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กระบวนการคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 41 ของระเบียบ คณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม และมีคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบซึ่งผลการประเมินจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ โดยมีเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการเป็นผู้ติดตามสังเกตการณ์ (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบข2)

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายได้ตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

5. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าด้วยการบริหารกองทุนหมู่บ้านหัวป่า หมู่ที่ 2 ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน สามารถจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน และสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยป่าจึงออกระเบียบไว้ดังนี้

1. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป หรือใช้บังคับตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว
2. ระเบียบข้อบังคับนี้ใช้ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านตามความเห็นชอบของสมาชิกร่วมกัน และยึดถือในการปฏิบัติร่วมกันในหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด
3. กองทุน หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้
4. คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านแห่งชาติ
5. คณะกรรมการกองทุน หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติกำหนด
6. กรรมการกองทุน หมายความว่า กรรมการ ในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยป่า หมู่ที่ 2 ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
7. สำนักงาน หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ
8. ธนาคาร หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน
9. ครุว์เรือน หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วย บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติ พี่น้อง เป็นต้น ที่อยู่ร่วมกัน
10. ผู้แทนครุว์เรือน หมายความว่า หัวหน้าครุว์เรือน บุคคลในครุว์เรือน ซึ่งหัวหน้าครุว์เรือนมอบหมายเป็นหนังสือ เป็นผู้แทนครุว์เรือน
11. หุ้น หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบต่าง ๆ หรือรูปแบบหนึ่งโดยมูลค่าหุ้นให้เป็นไปตามกองทุนกำหนด
12. เงินฝากสัจจะ หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงจะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่า เป็นเงินสะสม จะถอนหรือปิดบัญชีได้ ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับนี้ได้กำหนด
13. เงินฝาก หมายความว่า เงินฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด
14. สมาชิก หมายความว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
15. ที่ประชุมสมาชิก หมายความว่า ที่ประชุมสามัญใหญ่ประจำปี หรือประชุมวิสามัญตามข้อบังคับกำหนดขึ้น

16. ประธานกองทุนหมู่บ้าน หมายความว่า ให้ประธานกองทุนแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้
17. เสริมสร้างสำนึกให้ชุมชนภายในหมู่บ้านรู้จักคุณค่าของเงินกองทุน และซื่อสัตย์สุจริต
18. สมาชิกเป็นผู้กำหนดอาชีพเอง จัดการกับเงินกู้ในการนำไปประกอบอาชีพด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง อย่างถูกต้องชอบธรรม
19. สมาชิกต้องร่วมกันสำนึกในคุณค่าของกองทุน เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านร่วมกัน เพื่อให้ครอบครัวผู้ด้อยโอกาสได้มีอาชีพอย่างพอเพียง
20. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชนภายในเครือข่ายของหมู่บ้าน ตำบล ราชการ เอกชน และประชาสังคม
21. กระจายอำนาจเงินกองทุนของหมู่บ้านสู่เป้าหมายของเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพอย่างมีคุณธรรม เมตตาธรรม ให้มีอาชีพพื้นฐานตามความต้องการของชุมชน และเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทุกประเภท
22. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องทำความเข้าใจกับสมาชิก ให้ทุกคนที่ได้รับเงินกู้มีความซื่อสัตย์ต่อกองทุน ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบที่กำหนดไว้ร่วมกัน เพื่อความมั่นคงต่อครอบครัวต่อไปในอนาคต
23. เป็นแหล่งเงินทุนของหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ และลดรายจ่าย
24. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีความสามารถจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองอย่างเข้มแข็ง
25. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องกระตุ้นสมาชิกผู้ประกอบอาชีพให้รู้จักขยันขันแข็ง เพื่อเสริมสร้างอาชีพให้มั่นคงและมีรายได้ดีขึ้นในอนาคต
26. สมาชิกต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่ตราไว้ร่วมกัน เพื่อรักษากองทุนให้เจริญก้าวหน้าตลอดไป
27. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกเห็นพ้องต้องกันว่าดอกเบี้ยต้องกำหนดร้อยละ 12 ต่อปี เพื่อให้กองทุนขยายผลได้เร็วและมีความมั่นคงของเงินกองทุน
28. สมาชิกจะกู้เงินกองทุนได้ตามข้อกำหนดระเบียบ ต้องกู้เงินไปประกอบอาชีพเท่านั้น และเป็นอาชีพสุจริตไม่ผิดกฎหมาย
29. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจระงับการจ่ายเงินให้กับสมาชิกผู้ขอไว้ในกรณีที่สงสัยได้ว่าจะไม่นำเงินไปประกอบอาชีพ หรือนำเงินไปทำอย่างอื่นที่ไม่ตรงต่อระเบียบที่กำหนดไว้ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน
30. คณะกรรมการกองทุน ต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบที่กำหนด ไม่มีลักษณะต้องห้าม

31. คณะกรรมการกองทุน ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย บุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดโดยประมาท ไม่ไปใช้สิทธิ์ตามมาตรา 68 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
32. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)
33. ต้องเป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่เป็นประจำ ไม่ติดยาเสพติด ไม่ติดการพนัน และไม่เสียหายในเรื่องการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองแบบประชาธิปไตย
34. ระเบียบข้อบังคับที่ร่างขึ้นนี้ เป็นระเบียบข้อบังคับใช้ในการบริหารกองทุน ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และได้รับความเห็นชอบในที่ประชุมสมาชิกแล้ว คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับมอบหมายจากสมาชิกในที่ประชุมว่าให้ใช้ระเบียบนี้ปฏิบัติในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก
35. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สรรวจจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน วิสาหกิจชุมชนในเขตหมู่บ้าน ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
36. พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบข้อบังคับกำหนดของกองทุนหมู่บ้าน และระเบียบของทางราชการกำหนด
37. ทำนิตกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไข เกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนหมู่บ้าน
38. คณะกรรมการจัดหรือเรียกประชุมสมาชิกที่ได้กำหนดตกลงกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามที่สมาชิกจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมด ลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จในการเปิดประชุมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องหรือเปิดประชุมประจำปี ปีละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย
39. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจากการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทนหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่จัดสรรจากคณะกรรมการให้เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน ผู้จัดทำบัญชี ผู้จัดทำนิตกรรมสัญญา ผู้ติดตามประเมินผลการประกอบอาชีพ ผู้สอบสวนสมาชิกผู้ขอกู้ ค่าเอกสารต่าง ๆ โดยจ่ายจากดอกผลที่ขอกู้จากสมาชิก 1 % ของดอกผล
40. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการและสมาชิกกำหนดหรือมอบหมาย
41. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีวาระดำรงตำแหน่งตามระเบียบราชการกำหนดคราวละ 2 ปี ในกรณีคณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการเลือกบุคคลเข้าดำรง

- ตำแหน่งแทนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ระเบียบราชการกำหนดไว้ภายในเวลา 30 วัน
42. นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (1) ตาย (2) ลาออก
 43. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม ของคณะกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่
 - 44.ให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 บรรค ใช้บังคับกับคณะกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม (2) และ (3)
 45. สมาชิกกองทุนที่ทำตามข้อบังคับระเบียบที่กำหนด แล้วจะต้องร่วมเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน คนละ 50 บาท ในบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
 46. ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก
 47. สมาชิกที่ประสงค์ จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ ในการขอกู้เงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้เงินดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ระเบียบข้อบังคับของ คณะกรรมการกองทุนกำหนด
 48. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ รายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีคณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวน ที่กำหนดไว้ ให้กรรมการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
 49. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืม ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
 50. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุน ทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน กู้ และให้ผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ไปค้ำบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งบัญชีออม ทรัพย์ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรับทราบโดยเร็ว

51. การโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบกำหนดและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน
52. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือหลักประกันทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด หรืออาจไม่อนุมัติเงินกู้ถ้าหากไม่นำเงิน ไปประกอบอาชีพจริง
53. กองทุนหมู่บ้านห้วป่า หมู่ที่ 2 โดยคณะกรรมการกองทุน ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี
54. กองทุนหมู่บ้านห้วป่า หมู่ที่ 2 โดยคณะกรรมการกองทุน กำหนดการส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนภายในระยะเวลา 12 เดือน หรืออาจขยายเวลาตามความจำเป็นแต่ละราย
55. สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนจะต้องนำเงินกู้ส่งธนาคาร โดยตรงพร้อมดอกเบี้ย และนำหลักฐานการใช้เงินคืนให้กับคณะกรรมการ เพื่อทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
56. กรณีผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้กู้ต้องเสียค่าปรับ 3 เท่า ของดอกเบี้ยที่กำหนดตามระเบียบ
57. กรณีที่สมาชิกผู้ขอกู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ในการกู้ยืมเงิน หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้กู้ได้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ ปราศจากเหตุผลอันควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยค่าตอบแทน ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ในทันที
58. ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้กู้ ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพภายใน 30 วัน หลังยกเลิกสัญญา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การศึกษาวิจัยการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำเป็นต้องมีการกำหนดรูปแบบประเมิน เครื่องมือในการประเมิน กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ดังข้อมูลต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

1) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า “Authentic Evaluation”

2) การตัดสินใจคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจของตัวแปรชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินใจสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินใจตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มี การตัดสินใจ แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

4) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process - Product) แบบจำลองซิฟฟ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ (ตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้)

4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงาน

ต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคคคที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแบบแม่บทชุมชน)

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) ดังกล่าวที่ไว้ในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้นิยามสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือ แหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงมาเรียบเรียงและขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

3 ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่นๆ

ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำสภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้เงินต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมเงิน, การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น / ชุมชนอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.3 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

4 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indication) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว ในตอนที่ 3
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเดินกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวไว้ในตอนที่ 3)
 - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวไว้ในตอนที่ 3)
 - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้ภายนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำการค้าด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ ได้ศึกษาค้นคว้า

4.2.3 อื่น ๆ (ตามที่นักศึกษาพบเห็น)

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่ศึกษาภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธี และตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ที่ทำกิจการเกี่ยวกับการให้คิดกระบวนการวิธีทำงานที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ

บ้านหัวป่า ประกอบด้วยผู้รู้ จำนวน 52 ราย ซึ่งผู้เพื่อการเกษตร 47 ราย ผู้เพื่อการค้าขาย จำนวน 2 ราย ผู้เพื่อทำกิจการอุตสาหกรรมในครัวเรือน 2 ราย และผู้เพื่อทำกิจการอู่ซ่อมรถ จำนวน 1 ราย ซึ่งต่อไปนี้เป็นกำหนดตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษาของผู้ที่จ่ายเงินเพื่อขยายกิจการดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 เงินทุน

1.2 ที่ดิน

1.3 แรงงาน

1.4 การจัดการ

2. การมีกระบวนการที่ดี กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 การบริหารงานที่ถูกหลักวิชาการ

2.2 การบันทึกข้อมูล และบัญชีด้านการเงิน

2.3 การประเมินผลการประกอบกิจการ

2.4 การตลาด

3. การได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

3.1 รายได้

3.2 ผลิตผลมีคุณภาพที่ดี

6. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้ได้แก่

1. ผู้ก๊วบางคนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง
2. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลน้อย
3. หลักฐานการเงินไม่มี
4. แบบสำรวจการเก็บข้อมูลตามแบบ บร. ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบและขาดต่อการวิเคราะห์

ข้อมูล

7. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบรรณวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มสารนิพนธ์นี้ บรรณวัตถุแปรที่ปรากฏในตอนนี ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปรของตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 7 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้นของตอนที่ 7 พร้อมกันนี้จึง แสดงลักษณะของค่าของตัวแปรเพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรณวัตถุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใดอันได้แก่

1.1 การเดินกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องขึงกับกองทุนมาให้ความรู้ - อื่นๆ ใน บร.3
3. ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ - อื่นๆ ใน บร.3
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้

5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - อื่นๆ ในรายงาน บร.2 (ข้อ 1-12)
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการ	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้
	<ul style="list-style-type: none"> - อื่น ๆ ในแบบ บร. 1 (ข้อ 5.6)

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงรวมถึงศักยภาพและแนวโน้มที่จะ ไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีมาในอนาคต

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้ภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา
<p>2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพตามสนด้านต่าง ๆ</p> <p>2.1 ทุนด้านการเงิน</p> <p>2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ</p> <p>2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี</p> <p>2.4 ทุนทางปัญญา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน - จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน - อื่น ๆ ในรายงาน บร. 1 (ข้อ 3.1, 3.2, 4) - จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ - การใช้ที่ดินบ้าน - มีโบราณสถาน - โบราณวัตถุ - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5) - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5.7) - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

3.1	การเกษตร	-	ในแบบ บร.4 ข้อ 5
3.2	ค้าขาย	-	จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.3	การบริการในชุมชน		
3.4	อุตสาหกรรมในครัวเรือน		
3.5	การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ		
3.6	กิจการอื่น ๆ		

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวน มากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
4. อื่น ๆ (ตามที่นักศึกษาพบเอง)	

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับ เข้ากองทุน
4. อื่น ๆ (ที่นักศึกษาพบเอง)	

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน - อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1 (ข้อ 6.3)
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลที่เชื่อมกับตำบลอื่น ๆ

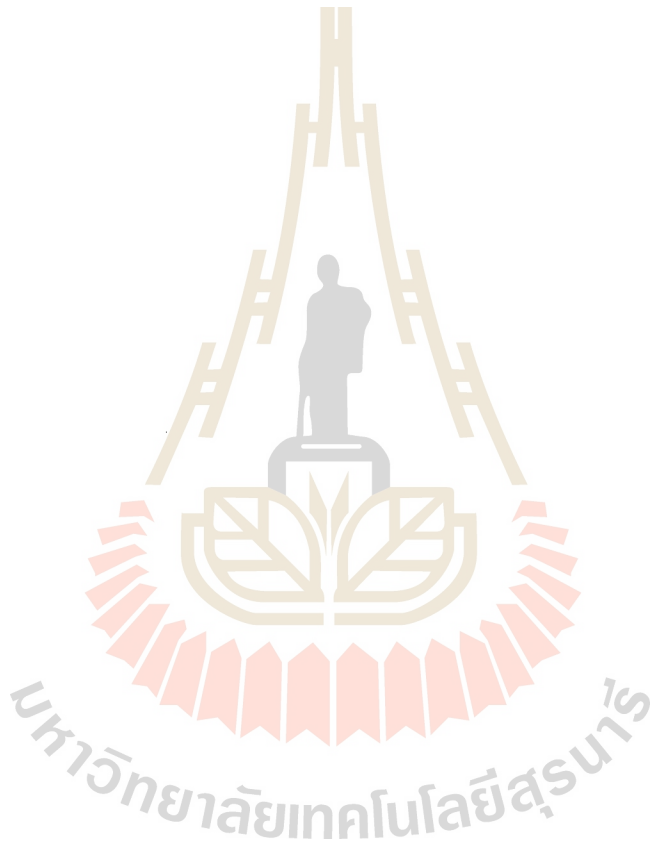
วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร.2
1. มีความสามัคคี	
2. มีความซื่อสัตย์	
3. ชกย่องคนทำดี	
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- สรุประเด็นต่างๆ ตามทัศนะของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่นักศึกษา รับผิดชอบตามแบบรายงาน บร.7

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อย่างรุนแรง ประกอบกับก่อนหน้านี้ ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยก็มีความยากจนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงประสบกับความยากจนลงไปอีก ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการกู้ยืมเงินต่าง ๆ ในขณะนั้น โดยรัฐบาลได้แก้ไขปัญหาอันดับต้น ๆ ก็คือการกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อนำมาบรรเทาผลกระทบให้กับประเทศ เป็นการกู้ยืมเงินมาหมุนเวียนให้เกิดสภาพคล่อง

แต่ก็เป็นการแก้ไขในส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะประชาชนก็ยังมี ความยากจนเหมือนเดิม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเมื่อมาถึงรัฐบาลชุดใหม่ นำโดย นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้จัดตั้งนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เพื่อบรรเทาความยากจนให้กับคนในประเทศ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

รัฐบาลพยายามที่เร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และเพื่อเป็นการกู้เศรษฐกิจให้กับประเทศโดยรวม โดยรัฐบาลได้นำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) ได้จัดสรรลงให้กับประชาชนให้รูปแบบของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อกระจายรายได้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง

จึงก่อเกิดกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน ขึ้น เพื่อลดภาระหนี้สินภายในหมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนตื่นตัวตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะการค้าขาย การส่งออกระหว่างประเทศ การปรับอัตราดอกเบี้ยค่าของภาครัฐและเอกชน ช่วยลดแรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อในยามที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ที่คาดว่าจะจะเป็นผลดีโดยรวมต่อการชำระหนี้ภายในประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES)

สสว.ค้นหาที่ดินทั่วประเทศ สร้างแหล่ง ชื้อ-ขาย มอบเป็นที่สิทธิทำกินผู้ประกอบการใหม่ จุบรวมปีน SMES ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ชุดใหญ่ที่มีนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานเห็นชอบตามแนวนโยบายโครงสร้างการสนับสนุน SMES ด้านผู้ประกอบการชุมชน รายเล็กด้วยการจัดหาพื้นที่จำหน่ายสินค้า ตามโครงการสิทธิทำกิน ที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เสนอ ด้วยการจัดหาพื้นที่ค้าขายให้กับผู้ประกอบการ ทั้งในส่วน กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดทั่วประเทศ เป้าหมายเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ 400,000 ราย

ร.ต.ต.เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ ปลัดกรุงเทพมหานคร เปิดเผยถึงความร่วมมือตามโครงการสิทธิทำกิน กับ สสว. เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMES รายใหม่ ว่าเป็นโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางของ กรุงเทพมหานคร ที่ต้องการสร้างระบบพื้นที่ทำกินให้เหมาะสมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและถูกสุขลักษณะ ซึ่ง กทม. มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้คือ สำนักงานตลาด และมีแผนที่จะขยายพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีรายได้น้อย แต่ กทม. ยังมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณด้านการลงทุน ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องดี ที่ สสว.จัดทำโครงการสิทธิทำกิน โดยเป็นผู้ลงทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ทั่วประเทศ สำหรับในส่วนของ กทม. ตั้งไว้ว่า จะสามารถมีพื้นที่รองรับผู้ประกอบการรายใหม่ได้ทั้งหมดประมาณ 50,000 ราย ซึ่งเป็นของ กทม. ส่วนหนึ่ง และพื้นที่ของเอกชนที่พร้อมจะให้เข้าไปพัฒนาโดยได้มีการเจรจากันไว้ คือ พื้นที่ของธนาคารที่ยึดจากลูกค้า หรือลูกจ้างของ พื้นที่ของบริษัทเอกชนต่าง ๆ

พื้นที่ของราชการอื่น เช่น การรถไฟฯ สำหรับการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้จะเป็นลักษณะกึ่ง ๆ ตลาดนัด โดยอาจจะมีการสร้างอาคารชั่วคราว หรือถาวรบางที่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น ทำเป็นโรงตลาด แล้วแบ่งสิทธิ์ให้ผู้ประกอบการทำกิน เงื่อนไขที่ตั้งไว้คือ สสว.จะเป็นผู้ลงทุน โดยให้งบประมาณมา แต่ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของนโยบาย คือการช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อย ให้มีแหล่งในการจำหน่ายสินค้า โดยเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ส่วนค่าเช่าพื้นที่ กรุงเทพมหานคร จะเป็นผู้ดูแล แต่ทั้งหมดทางฝ่าย สสว. จะต้องมีส่วนร่วมรับรู้รับทราบและเห็นชอบด้วย ซึ่งในส่วนรายละเอียดจะมีการคุยกันอีกครั้ง สำหรับเป้าหมายที่ตั้งไว้คาดว่าจะสามารถสร้างพื้นที่ค้าขายให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า 400,000 ราย โดยในส่วนกรุงเทพมหานคร ประมาณ 50,000 ราย และในต่างจังหวัดอีกจังหวัดละ 5,000 ราย เป็นอย่างต่ำ นอกจากนี้ สสว. ยังจะประมาณไปยังสถาบันการเงินในการหาแหล่งเงินกู้ให้กับผู้ประกอบการที่ไม่มีเงินทุนอีกรายละประมาณ 2 หมื่น ถึง 3 หมื่นบาท

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ค่าเงินบาทคงที่

หลังจากออกมาเตือนรัฐบาล กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยว่าควรกำหนดนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจและการเงินกับประเทศในระยะยาว ไม่ใช่ปล่อยให้ค่าเงินบาทสวิงสวายแข็งขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่มีการจัดการใด ๆ

ล่าสุด ดร.วีระพงษ์ รามางกูร ออกมาทำนายเศรษฐกิจประเทศไทยชัด ๆ อีกครั้งว่า ถ้ายังปล่อยให้ค่าเงินบาทแข็งขึ้นมาในระดับ 40 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่เศรษฐกิจประเทศผูกพันอยู่กับการส่งออกเป็นหลักแล้วละก็

ช่วงครึ่งหลังของปี ภาคธุรกิจเอกชนไทยจะต้องประสบปัญหาขาดทุนกันยับเยิน จนยากที่จะเงินเศรษฐกิจโดยรวมให้ขยายตัวในอัตรา 4% ของจีดีพี ตามที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ได้

อาจารย์ไกรง์ บอกว่า สิ่งเดียวที่แบงก์ชาติสามารถจัดการกับค่าเงินบาทไม่ให้แข็งเกินไป หรือผันผวนไปตามการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์มาก มีทางเดียวคือ เข้าไปแทรกแซงโดยการขายบาทซื้อเงินดอลลาร์ แต่ถึงระดับหนึ่งก็จะมีข้อจำกัดที่ทำให้แบงก์ชาติแทรกแซงต่อไปไม่ได้อีก เพราะไม่ต้องการให้เงินบาทออกไปอยู่ในมือต่างชาติมากเกินไป

เมื่อแทรกแซงไม่ได้มาก ผลกระทบก็จะมาตกอยู่กับการส่งออก ก่อนหน้านี้นายก้องเกียรติ โอภาสวงการ ประธานคณะเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัทหลักทรัพย์แอสเซท พลัส ให้ความเห็นทำนองเดียวกันว่า เราคงไม่ได้เห็นเงินบาทตกลงไปอยู่ที่ระดับ 45 บาท อีก ตราบใดที่การอ่อนค่าของเงินดอลลาร์ และการร่วงลงของดัชนีตลาดหุ้นสหรัฐฯ ยังหาจุดที่เรียกว่า สมดุลไม่เจอจุดสมดุลที่ังไม่รู้ว่าจะอยู่ตรงไหน ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ และนักการเงินต้องปรึกษาหารือกันว่า จะทำอย่างไรถ้าแบงก์ชาติลดเงินบาทไม่ให้แข็งค่าเกินไปไม่ได้ จนต้องปล่อยให้เงินบาททะลุ 40 บาท ขึ้นไปอยู่ในระดับ 38-39 บาทต่อดอลลาร์ ซึ่งนั่นจะทำให้ผู้ส่งออกอยู่ไม่ได้

แม้ว่าค่าเงินบาทเมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา จะร่วงไปอยู่ในระดับ 42.35 บาท แต่ความผันผวนยังคงมีอยู่ และรักษาเสถียรภาพไม่ได้

สถานการณ์เช่นนี้ อาจารย์ไกรง์จึงมีความเห็นว่า ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวที่ใช้กันมาเกือบ 5 ปี กำลังเป็นอุปสรรคขัดขวางการเติบโตของเศรษฐกิจ และถ้าเป็นไปได้ท่านก็เสนอทางออกไว้ในบทความพิเศษ ของ น.ส.พ.กรุงเทพธุรกิจว่า เราน่าจะหันกลับมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ใหม่ ซึ่งจะทำให้ธุรกิจไม่ต้องจ่ายค่าบริหารความเสี่ยงสูง ๆ และกำหนดช่วงการเคลื่อนไหวที่จะรักษาความได้เปรียบในการส่งออกไว้ได้

ความเห็นของอาจารย์ไกรง์ ออกจะทำทนายให้บรรดาผู้รู้ และผู้เกี่ยวข้องต้องเก็บไปขบคิดกันดูว่า ทำได้ไหม แล้วค่อยกลับมาให้คำตอบกันอีกทีวันหลัง

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาค หรือ ไทยจะเป็นประตูสู่อาเซียน สมาคมอาเซียนได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2510 ปัจจุบันประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ คือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

การจะเป็นประตูอาเซียนได้นั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ

-ทำเลที่ตั้ง ประเทศไทยของเราถือว่าทำเลที่มีความเหมาะสมที่สุด

จากประเทศไทยสามารถเดินทางสู่ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้อย่างสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศก็ตาม ประเทศไทยมีเขตแดนทั้งที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำ ต่างกับบางประเทศที่มีเขตแดนเป็นพื้นดินหรือพื้นน้ำเท่านั้น ทำให้เกิดข้อดีของการขนส่งข้ามพรมแดน

-เรื่องความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ระดับการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานการขนส่งของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีความแตกต่างกันอย่างมาก เมื่อพิจารณาอาเซียนโดยรวมแล้ว พบว่า ยังมีความจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งเพื่อยกระดับการให้บริการในส่วนของประเทศไทยนั้น พบว่า ยังมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งอยู่ในแนวหน้า แต่เชื่อว่าเหนือกว่าประเทศอื่นในทุก ๆ เรื่อง ถ้าประเทศไทยสามารถช่วงชิงการเป็นผู้นำในการพัฒนาถนนและทางรถไฟเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงและคาบสมุทรมลายู พบได้ว่าศูนย์กลางการขนส่งทางบกจะอยู่ที่ประเทศไทย เพราะมีทำเลที่ตั้งได้เปรียบกว่า คืออยู่บริเวณศูนย์กลางที่รายล้อมโดยประเทศอื่น ๆ

ส่วนการขนส่งทางน้ำ ประเทศไทยยังเป็นรองอยู่ เพราะผู้ทำเลที่ตั้งไม่ได้ ซึ่งต้องผ่านท่าเรือของสิงคโปร์ มีการพูดคุยกันมานานแล้ว ที่จะเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางน้ำ โดยมีการคิดที่จะขุดคลองลัดเชื่อมทะเลอันดามันกับอ่าวไทย หรือที่รู้จักกันในชื่อ “โครงการขุดคอคอดกระ” มาถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน อภิมหาโครงการนี้ก็ยังคงหิมขึ้นมาปิดฝุ่นอีกเช่นเคย รัฐบาลตั้งคณะกรรมการแห่งชาติ วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ทั้งสองคณะนี้มีหน้าที่ทำการศึกษาความเป็นไปได้ของการขุดคอคอดกระ แม้มันไทยจำนวนมากอาจจะให้โครงการนี้เป็นจริงเสียที แต่ก็ไม่รู้ว่าจะต้องรออีกกี่ปี จึงจะสรุปได้ว่าขุดหรือไม่

ส่วนการขนส่งทางอากาศ ประเทศไทยฝากความหวังไว้ที่สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งมีแผนที่จะเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2548 การเป็นศูนย์กลางทางอากาศของไทยขึ้นอยู่กับสนามบินแห่งใหม่ มิฉะนั้นสายการบินต่าง ๆ จะย้ายฐานจากไทยไปสิงคโปร์หรือมาเลเซีย หากดูสถานการณ์การขนส่งทางอากาศในปัจจุบัน ยังน่าเป็นห่วงว่าประเทศไทยจะแซงสิงคโปร์ได้อย่างไร

แม้ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยจะเหนือกว่า และแม้ว่าคนไทยมีจิตใจการให้บริการที่ดีกว่า แต่ถ้าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต้องเดินตามหลังคู่แข่ง ประตูอาเซียนจะไม่เปิดกว้างสำหรับประเทศไทยอีกต่อไป

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 ที่ผ่านมา มีเอกสารปึกหนึ่ง ซึ่งมีการ บ่งบอกถึงว่าใครที่เป็นตัวเหลืองสูบเลือดเนื้อเกษตรกรภายในชายคาของนักรการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นหนังสือเรียนต่อท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จากชุมนุมสหกรณ์จังหวัดลำพูน จำกัด เรื่อง โครงการรับจำนำลำไยอบแห้งช่วยเหลือเกษตรกรหรือช่วยเหลือพ่อค้า ซึ่งหนังสือได้อ้างถึงตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2545 ได้กำหนดราคารับจำนำลำไยอบแห้ง ระยะเวลารับจำนำพร้อมทั้งวิธีปฏิบัติ กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ

บัดนี้ การรับจำนำลำไยอบแห้งในจังหวัดลำพูน มีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งทำความเดือดร้อนให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่การพิจารณาจัดสรรเงินให้สถาบันเกษตรกรนำไปซื้อลำไยสดไปแปรรูปที่ล่าช้าไม่ทันกาล ทำให้พ่อค้ากดราคาลำไยสดต่ำมาก เกษตรกรที่มีอบลำไยไว้ก็ไม่ได้จำนำ เพราะโครงการรับจำนำของ อ.ค.ก. อ.ค.ส. ก็ล่าช้า อีกทั้ง วงเงินจำนำของ ธ.ก.ส.ก็ล่าช้าเช่นกันเกษตรกรมีความต้องการใช้เงินเพื่อนำไปหมุนเป็นค่าใช้จ่ายอบลำไยต่อ ก็จำเป็นต้องขายราคาลำไยอบแห้งให้พ่อค้าในราคาที่ถูกลง และยิ่งไปกว่านั้น สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำ และตรวจสอบคุณภาพกับ อ.ค.ก. และ อ.ค.ส. ก็ไม่ได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ มีการตักตักล่าช้า ชั่งน้ำหนักบ่อนยังไม่สั่งการเพราะเหตุนี้จึงมองไปได้ว่า หน่วยงานทั้งสอง เอื้อประโยชน์ให้พ่อค้าร่วมมือกับพ่อค้า ปิดกั้นสถาบันเกษตรกร ซึ่งเป็นที่พึ่งของเกษตรกรส่วนใหญ่ให้เปิดรับจำนำล่าช้า ให้พ่อค้าที่เข้าร่วมโครงการ เปิดรับจำนำไปก่อนให้ได้ลำไยมาก ๆ

ถ้าที่จำนำเต็ม คือ ครบ 4,000 ตันแล้ว ถือว่าหมดโครงการสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับจำนำหรือไม่ ไม่สำคัญ เป็นผลให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน ถูกพ่อค้าเอาเปรียบเป็นอย่างมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลช่วยใคร? ช่วยพ่อค้า หรือช่วยเกษตรกร

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

นโยบายหลักของรัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขภาพรวมของประเทศได้ การแจกแถมแหล่งในโครงการต่าง ๆ ยังดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะแจกกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท แจกการพักชำระเงินกู้และดอกเบี้ยให้กับเกษตรกร การแจกกระป๋องน้ำ แจกปุ๋ย เมล็ดพันธุ์และสัตว์ ฯลฯ โดยขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน

1.1.7 คำนิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ มักมากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ข้อมูลข่าวสารที่คนในประเทศบริโภคอยู่ทุกวัน ส่วนใหญ่แล้วได้รับวัฒนธรรมจากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทุกรูปแบบ สินค้าต่าง ๆ จากต่างประเทศ จึงถูกจับตามองในรูปของยี่ห้อ ราคา ทั้ง ๆ ที่สินค้าในประเทศไทยเรา ก็มีคุณภาพใกล้เคียงกับต่างประเทศเหมือนกัน

โดยเฉพาะสินค้าด้านการเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา เลื่อยผ้า เพราะมีคู่แข่งหลายรายพยายามแข่งชิงการตลาด ผู้ผลิตไทยต้องเร่งปรับตัว เพื่อลดต้นทุนส่งออก และภาครัฐก็ต้องพยายามส่งเสริมให้มีการส่งออก เพื่อประเทศจะได้พ้นตัวจากเศรษฐกิจที่มีสภาพตกต่ำ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน เดิมที่บ้านหัวป้าง มีลักษณะเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์หนาแน่นมาก จากนั้นราษฎรเข้ามาถาง บุกรเบิกป่า และรวมตัวกันตั้งชื่อหมู่บ้าน ชื่อบ้านหัวป้าง เนื่องจากมีประชาชนเป็นไข้ป้าง เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันไข้ป้างได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นไข้มาลาเรีย

คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านหัวป้าง คือ กลุ่มคนจากเขตอำเภอโนนไทย อำเภอชุมพวง อำเภอแก่งคอย มารวมตัวกันถางป่า ปลูกป่า ปลูกข้าวโพด ละหุ่ง เป็นอาชีพ

ปัจจุบันป่าหนองน้ำ และลำห้วยยังคงมีอยู่แต่ประมาณลดน้อยลง ป่าไม้ เป็นป่าที่เสื่อมสภาพ เพราะถูกตัดไม้拿去ไปเผาเป็นถ่านขาย แต่ชาวบ้านเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของป่าจึงมีการปลูกป่าทดแทนขึ้น

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ เลี้ยงโคนม เมื่อ พ.ศ.2532 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบดินลูกรัง เมื่อ พ.ศ.2519 ยาวประมาณ 1,000 เมตร เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2537 ยาวประมาณ 1,000 เมตร ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาวประมาณ 1,500 เมตร ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2530 ประปาหมู่บ้าน สร้างเมื่อ พ.ศ.2539

ปัจจุบันมีประชากรในหมู่บ้าน 240 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 1,150 คน ชาย 500 คน หญิง 650 คน ดังนี้

ประชากรวัย 1 วัน-3ปีเต็ม	จำนวน	65	คน
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน	51	คน
6 ปี 1 วัน- 12 ปีเต็ม	จำนวน	142	คน
12ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน	135	คน

15 ปี 1 วัน - 18 ปี เต็ม	จำนวน	258	คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปี เต็ม	จำนวน	412	คน
50 ปี 1 วัน - 60 ปี เต็ม	จำนวน	62	คน
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	จำนวน	25	คน

ประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้านหัวป่า 7 คน

โดยได้รับการสงเคราะห์จากรัฐบาล

การประกอบอาชีพ

-รับราชการ 3	ครอบครัว	
-ค้าขาย	25	ครอบครัว
-รับจ้าง	170	ครอบครัว
-ทำสวน	32	ครอบครัว

ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวน 1-5 ไร่	จำนวน	50	ครอบครัว
จำนวน 6-10 ไร่	จำนวน	10	ครอบครัว
จำนวน 11-12 ไร่	จำนวน	-	ครอบครัว
จำนวน 21-50 ไร่	จำนวน	20	ครอบครัว
จำนวน 50 ไร่ขึ้นไป	จำนวน	30	ครอบครัว

ครอบครัวที่มีที่ดินไม่ได้เอกสารสิทธิ์

รวม 1,200 ไร่	จำนวน	85	ครอบครัว
---------------	-------	----	----------

การศึกษา

มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา ชื่อ โรงเรียนบ้านหัวป่า มีครู 7 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด

มีสมาชิกในหมู่บ้าน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 26 คน

ระดับประถมศึกษา	3	คน
ระดับมัธยมศึกษา	17	คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	4	คน

การค้าขาย

มีร้านค้าขายสินค้าเบ็ดเตล็ด 25 ร้าน

สัตว์เลี้ยง

โค	จำนวน	350	ตัว
ควาย	จำนวน	3	ตัว
เป็ด	จำนวน	120	ตัว
สุกร	จำนวน	1,200	ตัว
ปลา	จำนวน	1,500	ตัว

แหล่งน้ำ

บ่อน้ำตื้น	จำนวน	4	บ่อ
สระน้ำ	จำนวน	1	บ่อ
บ่อบาดาล	จำนวน	7	บ่อ
คลองน้ำ	จำนวน	2	แห่ง
ห้วย	จำนวน	1	แห่ง
ฝายกั้นน้ำ	จำนวน	1	แห่ง

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดบ้าน/ชุมชน

1. มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2,300 ไร่
2. ทั้งหมดบ้านซื้อปุ๋ยเคมี ปีละ 5,250 กระสอบ
3. มีผลผลิตอื่น ๆ เช่น

3.1 ทำสวนมะม่วง น้อยหน้า จำนวน 30 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 60,000 - 100,000 บาท/ปี

3.2 ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 45 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 4,000,000 - 7,000,000 บาท

3.3 เลี้ยงสุกร จำนวน 1 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 1,000,000 บาท

3.4 เลี้ยงโคนม จำนวน 30 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 2,000,000 - 3,000,000

3.5 ผลิตเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 3 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 200,000 - 300,000

4. ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานทำงานต่างถิ่น จำนวน 10 ครอบครั้ว

จำนวน 40 คน ทุกคนที่ไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมดประมาณ ปีละ 250,000 บาท

5. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมด

ดังนี้

10,001 - 20,000	บาท	จำนวน	20	ครอบครัว
20,001 - 30,000	บาท	จำนวน	50	ครอบครัว
30,001 - 50,000	บาท	จำนวน	160	ครอบครัว
50,001 - 100,000	บาท	จำนวน	70	ครอบครัว

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

1. มีวัด จำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดหัวป่าง
2. ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย
3. มีแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน คือ น้ำตกคงพญาเย็น
4. ด้านศิลปกรรม (นาฏศิลป์ ดนตรี การแสดง) คือ นายทองใบ ชัยวาริ เพศชาย

อายุ 70 ปี เชี่ยวชาญด้านการปีพาทย์ ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ 223 หมู่ที่ 2 บ้านหัวป่าง ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

5. ในรอบปีหมู่บ้านได้มีกิจกรรมงานประเพณี
 - เดือนมกราคมของทุกปีทำบุญปีใหม่
 - เดือนเมษายนของทุกปีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ
 - เดือนตุลาคมของทุกปีกิจกรรมงานวันปิยะมหาราช
 - เดือนธันวาคมของทุกปีกิจกรรมงานวันพ่อแห่งชาติ

6. บุคคลที่ราษฎรในหมู่บ้านนับถือ

นายจรูญ ภูพ่ายัพ ผู้ใหญ่บ้าน

นายทองใบ ป้องจิตโต

นายแสวง โพธิ์ศรี

นางทองเพียร เทพจันทิก

นางบุญมี ประวิง

-คณะกรรมการหมู่บ้าน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

นายจรูญ ภูพ่ายัพ การศึกษาสูงสุด ม.6

นางสมบัติ โพธิ์ศรี การศึกษาสูงสุด ม.6

นายสมคิด แสนสุข การศึกษาสูงสุด ป.7

นายสนิท คำเนิน การศึกษาสูงสุด ป.4

นางไพลิน กลสิกรยืนขง การศึกษาสูงสุด ม.6

นายประยูร ตะอุบล การศึกษาสูงสุด ป.4

นางบุญชู ชัยศรี	การศึกษาสูงสุด ป.4
นายนคร สงวนศักดิ์	การศึกษาสูงสุด ป.4
นายรังสรรค์ ขุนหลวงหาร	การศึกษาสูงสุด ม.3
นายฉลอง หึกขุนทด	การศึกษาสูงสุด ป.ตรี
สมาชิก อบต. ในหมู่บ้านคือ	
นางไพลิน กลสิกรชื่นยง	การศึกษาสูงสุด ม.6
นางสมบัติ โพธิ์ศรี	การศึกษาสูงสุด ม.6

ทั้งหมู่บ้าน	มีผู้ติดยาเสพติด	6	คน
	ไม่มีผู้ติดเอดส์		
	ไม่ประกอบอาชีพทำนา		
	รถยนต์	20	คัน
	รถจักรยานยนต์	50	คัน
	มีไฟฟ้าใช้	240	ครอบครัว
	มีประปา	240	ครอบครัว
	ผู้ยื่น	120	ครอบครัว
	พัดลม	180	ครอบครัว
	เครื่องปรับอากาศ	-	ครอบครัว
	หม้อหุงข้าว	240	ครอบครัว
	ทีวีสี	120	ครอบครัว
	ทีวีขาวดำ	70	เครื่อง
	โทรศัพท์	40	เครื่อง
	หอกกระจายข้าว	1	แห่ง
	ภาชนะเก็บน้ำฝน	240	ครอบครัว
	ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	240	ครอบครัว
	ป่าช้า	1	ไร่
	ป่าสงวน	1,000	ไร่

ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ จำนวน 45 ครอบครัว

เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,600,000 บาท

ในรอบ 5 ปี มีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้าน

คือ

1. ประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2544 โดย อบต.พญาเย็น
2. ถนนหมู่บ้าน พ.ศ.2543 โดย อบต.พญาเย็น

3.บ่อน้ำบาดาล

พ.ศ.2543

โดย อบต.พญาเย็น

ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชน มีดังนี้

- 1.ถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีต
- 2.ไฟฟ้าแสงสว่างบนถนนซอยในหมู่บ้าน
- 3.ช่วยเหลือชาวบ้านที่ว่างงานให้มีอาชีพ
- 4.การอบรมด้านฝีมือแรงงานให้กับชาวบ้าน

ในหมู่บ้าน/ชุมชนแต่ละปีสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรียน และที่ดิน ฯลฯ ได้ปีละ 20,000 บาท

ไม่มีโรคระบาดในพืชและสัตว์หรือคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่พบมากในรอบ 5 ปีมานี้

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

บ้านหัวป่า หมู่ที่ 2 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อเขตอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	ติดต่อเขตอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อเขตหมู่ที่ 7 บ้านหัวไทรก ตำบลพญาเย็น
ทิศตะวันตก	ติดต่อเขตอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ระบบสังคมวัฒนธรรม

บ้านหัวป่า หมู่ที่ 2 เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2525 มีประชากรทั้งหมด 1,150 คน

ชาย 500 คน หญิง 650 คน มี 240 ครอบครัว และมีสภาพกึ่งชนถาวรอย่างน้อย 5 ปี

โครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ

โทรศัพท์	1	แห่ง
ถนนลาดยาง	2	สาย
ถนนลูกรัง	3	สาย
ระบบประปาหมู่บ้าน	ครบทุกครอบครัว	

การสาธารณสุข

ส้วม

ครบทุกครอบครัว

สิทธิในที่ดิน

ครัวเรือนมีที่ทำกิน

คิดเป็นร้อยละ 60

ผลการพัฒนาหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านหัวป้าง หมู่ที่ 2 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก้ไขปัญหและพัฒนาหมู่บ้าน โดยยึดข้อมูล จปฐ2 กชช.2ค และข้อมูลแหล่งน้ำ โดยมี คปต.ให้คำแนะนำ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. จัดทำถังขยะประจำครัวเรือนทุกครัวเรือน และมีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังเพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน
2. สร้างถนนลาดยาง โดยใช้งบประมาณของ อบต.พญาเย็น
3. จัดให้มีระบบประปาทุกครัวเรือน
4. ปรับปรุงถนนลูกรังภายในหมู่บ้าน โดยใช้งบประมาณของ อบต.พญาเย็น
5. สนับสนุนให้ทุกครัวเรือนปลูกผักไว้บริโภค ในครัวเรือน

ด้านการเมืองการปกครอง

1. ปกครองราษฎรในพื้นที่หมู่บ้านให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อย
2. ประชุมชี้แจงกรรมการหมู่บ้าน ทำสถิติรายชื่อราษฎรทุกปี
3. ปรับปรุงการบริหารโครงการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยดี
4. ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการทุกหน่วยงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ
5. สนับสนุนให้ราษฎร ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

ด้านเศรษฐกิจ

1. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งอาชีพขึ้นภายในหมู่บ้าน
(กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม)

การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต

1. จัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในหมู่บ้าน
2. จัดอบรมรณรงค์และป้องกันโรคเอดส์
3. จัดอบรมรณรงค์และป้องกันโรคไข้เลือดออก
4. จัดอบรมให้ความรู้เยาวชน เรื่อง ยาเสพติด

หมู่บ้านหัวป่ามีศักยภาพที่เอื้ออำนวยต่อโครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ คือ สามารถกระจายรายได้ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพซึ่งจะมีการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ทำสวนมะม่วง ทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงไก่และเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

(1) ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

-นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ครั้งแรกที่เข้าไปปฏิบัติงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่รู้ระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเท่าที่ควร อีกทั้งประชาชนยังไม่เข้าใจกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท มากนัก แต่ปัจจุบัน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เริ่มมีความเข้าใจในระเบียบมากขึ้น

-เงิน 1 ล้านบาท ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลแล้วได้นำสู่หมู่บ้านหัวป่า หมู่ที่ 2 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แล้วมีการจัดระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ

-คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านหัวป่าและ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์

(2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ในการคัดเลือกผู้กู้จะรับประชาชนทุกสาขาอาชีพที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหัวป่า กำหนดมาตรฐานการกู้ยืมแต่ละอาชีพไม่ให้เงินกู้มากหรือน้อยเกินไปเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้และทำให้กระจายการกู้ยืมได้ทั่วถึง และผู้กู้จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความขยันหมั่นเพียร และมีความตั้งใจในการประกอบอาชีพ
- อาชีพที่สามารถทำรายได้ให้แก่ครอบครัวและสามารถชำระหนี้ได้
- มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน
- เป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน บ้านหัวป้าง

อย่างครบถ้วน

2.2 การจัดทำบัญชี ยังไม่มีการจัดทำบัญชีเนื่องจากยังไม่มีความรู้ใน

ด้านการจัดทำบัญชีดีพอ รัฐบาลควรให้มีการจัดอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีให้กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ

2.3 การช่วยเหลือขาด มีการช่วยเหลือขาดสำหรับสินค้าด้านการเกษตร

เช่น ข้าวโพด โดยการติดต่อขายสินค้าให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมซึ่งจะนำไปเป็นอาหารวัว และติดต่อกับพ่อค้าส่งในตลาดไท เพื่อขายสินค้าด้านการเกษตรอื่น ๆ เช่น มะม่วง น้อยหน่า

(3) ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

-ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ อาชีพหลักของผู้กู้ มีดังนี้ เลี้ยงโคนม ทำสวนน้อยหน่า ทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาดุก เลี้ยงสุกร และค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่หลากหลายและผู้กู้มีความรู้ความสามารถที่ทำได้ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ด้วยประสบการณ์ที่ประกอบอาชีพดังกล่าวตั้งแต่ 2-30 ปี ซึ่งมีการหาตลาด วัตถุดิบ และมีเทคนิคต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพของตน

-อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B

ระยะเวลาให้กู้ ผู้กู้บางรายให้ทัศนะว่า เวลาส่งเงินต้นคืนสั้นเกินไป เนื่องจากผู้กู้ยังไม่มีผลผลิต จึงต้องหาเงินจากแหล่งอื่นมาจ่ายคืนก่อน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มเป้าหมายผู้ยากจนไม่ขอกู้ เพราะเกรงว่าจะส่งใช้เงินคืนไม่ทัน

(4) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

-จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไม่สูงมาก จุดเด่น คือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร คือ

1. ปลูกพืช ได้แก่ ข้าวโพด น้อยหน่า มะม่วง จำนวน 27 ราย

รวมเงินกู้ 130,000 บาท ผู้กู้ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

2. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงโคนม โคเนื้อ จำนวน 15 ราย รวมเงินกู้

660,000 บาท และส่วนใหญ่ใช้เงินที่กู้ตามวัตถุประสงค์

3. ค้าขาย ได้แก่ ขายผักสด อาหาร เครื่องอุปโภคและบริโภค

จำนวน 6 ราย รวมเงินกู้ 120,000 บาท ผู้กู้ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์ เพราะเป็นอาชีพหลักของตน อยู่ก่อนแล้ว

จุดด้อย คือ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนฯ ของประชาชนส่วนใหญ่ ที่กู้ยืมเงินมีฐานะปานกลางไม่ใช่ผู้ยากจนจริง ๆ ผู้ยากจนจริง ๆ ไม่สามารถกู้เงินได้ เพราะมีปัญหาการหาผู้ค้ำประกันและต้องถูกตัดชื่อออกจากกลุ่มผู้กู้ เนื่องจากไม่มั่นใจว่าจะทำตามเงื่อนไขการกู้ได้ รวมทั้งระยะเวลาให้กู้และชำระส่งเงินคืนตามระเบียบที่จัดทำขึ้นสั้นเกินไป ทำให้ไม่ประสงค์จะกู้เพราะเกรงว่าจะหาเงินใช้คืนไม่ทัน

(5) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

-การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

จุดเด่น การนำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้าน ไปประกอบอาชีพ สามารถเป็นเงินทุนหมุนเวียนและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้

จุดด้อย สำหรับผู้กู้ที่ใช้เงินไม่ถูกวิธี นำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพ เช่น นำไปซื้อโทรศัพท์มือถือ นำไปดัดเค็มบ้าน ก็จะเป็นการก่อกวนหนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบ 2 ราย กู้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

(6) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

-ผู้กู้มีการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดการว่างงาน

-โครงการเพิ่งเริ่มต้นไม่นานนัก วงเงินกู้ พบว่า จำนวนเงินจัดสรรให้ผู้

แต่ละรายมีไม่มากนักจึงไม่เพียงพอที่จะดำเนินกิจการอาชีพที่ต้องการได้ ซึ่งการทำกิจการขนาดเล็กมีกำไรน้อย แต่ก็ยังถือว่าเป็นเงินทุนหมุนเวียน

-การส่งเงินคืน หมายถึง การเรียกเก็บดอกเบี้ยและการส่งเงินคืน จะมี

ผลทำให้ต้องหาเงินจากแหล่งอื่นมาก่อนเพื่อชำระแทน ไม่ใช่เงินซึ่งเป็นผลจากการประกอบอาชีพนั้น ๆ

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ทางการเกษตรในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

-อาชีพเลี้ยงโคนม ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ รายได้ดี มีเจ้าหน้าที่จากสหกรณ์โคนมมารับนํ้านมถึงบ้าน สภาพพื้นที่เหมาะแก่การเลี้ยงโคนม กระบวนการที่ดี ได้แก่ การให้อาหารโค

นม หาซื้อง่าย และหาง่าย การทำคอกวัวก็ทำได้ไม่ยากทำให้เป็นสัดส่วน จะมีคอกวัวที่ให้วัวอาศัยอยู่ และคอกวัวสำหรับรีดน้ำนมวัว ซึ่งปัจจุบันจะมีเครื่องรีดนมวัวที่ทันสมัย ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและ ปริมาณที่พอเหมาะ คือ แล้วยังคำนวณโคนมที่เลี้ยง ถ้าเลี้ยงโคนมหลายตัวจะได้ปริมาณน้ำนมมาก ด้าน คุณภาพสำหรับผู้เลี้ยงโคนม น้ำนมมีคุณภาพเพราะมีเครื่องรีดที่สะอาด ทันสมัย

-อาชีพเลี้ยงเป็ด ปัจจุบันนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงบ้าน เมื่อ เปิดเจริญเติบโตพร้อมที่จะขายได้ กระบวนการที่ดี ได้แก่ เป็ดเป็นสัตว์ที่กินง่าย หาซื้ออาหารง่าย ค้น หุญไม่สูงนัก มีเล้าเป็ด คอกเป็ด คูแลเป็ดด้วยการให้ยาหยอดเมื่อเป็ดเป็นโรค ผลผลิตที่ดีด้าน คุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ การเลี้ยงเป็ดที่ได้คุณภาพควรรี้อาหารเป็ดและให้ยาหยอด สม่ำเสมอ

-อาชีพค้าขาย ปัจจุบันนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีรายได้หมุนเวียนทุกวันในครอบครัว และประชาชนต้องบริโภคอาหาร อุปโภค-บริโภค ในชีวิตประจำวัน กระบวนการที่ดี คือ รู้จักการ เลือกซื้อของอุปโภค-บริโภค ที่มีคุณภาพ ราคาถูก หาทำเลในการค้าขายที่ดี และผู้คู่ควรมีความซื่อ อดทน เงินที่นำมาประกอบอาชีพค้าขายจึงสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

- การเกิดกองทุน พบว่า การเตรียมงานใช้เวลาไม่นานนัก การจัดอบรมคณะ กรรมการกองทุน ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการจัดสรรเงินส่งสู่ ท้องถิ่น ทำให้มีผลในการกู้ยืมเงินทุนในการประกอบอาชีพ ยังไม่สามารถประเมินได้มากนัก
- ระบบบริหารกองทุน พบว่า การจัดระบบบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิก ในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองนั้น มีผลทำให้คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มี ความมั่นใจมากขึ้น มีความกล้าแสดงความคิดเห็น มีความสามัคคี รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจ ให้แก่ คณะกรรมการกองทุนที่มีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนซึ่งเป็นโครงการเพิ่งเริ่มต้นในปีแรก ซึ่ง พบว่า มีการจัดระเบียบการบริหารที่ดี

-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เป็นการกระตุ้นให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพของตนเอง และสามารถวางแผนเพื่อ แก้ไขปัญหาได้เอง รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง โดยมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ร่วมกันในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและรู้สภาพปัญหาของหมู่บ้านด้วย

-การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจหมู่บ้าน เพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักพัฒนา

อาชีพของคนให้สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่และสอดคล้องกับการตลาดทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ คือ

1. ปรับปรุงกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้วหรือจัดตั้งขึ้นใหม่ สามารถสร้างรายได้ในครอบครัว

อย่างเพียงพอ

2. พัฒนาแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน

3. กระตุ้นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการดำเนินงานในรูปกลุ่ม

- การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

1. ประชาชนมีความสามัคคีกัน

2. มีผู้นำที่มีคุณธรรม มีความยุติธรรม ประชาชนเกิดศรัทธาไว้วางใจอย่างแท้จริง

- มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

- สมาชิกมีความซื่อสัตย์เกื้อกูลกัน

- การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงของสมาชิก โดยเฉพาะการประชุมแต่ละ

ครั้งและการส่งเงินส่งจะ

- มีการแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการฝ่าย

ต่าง ๆ

- มีการจัดตั้งกลุ่มกองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ช่วยยกระดับรายได้สูง

ขึ้น

เพิ่มการออมและการลงทุน ขยายกิจการและลดปัญหาการว่างงาน

- ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในชนบท ส่งเสริมการพึ่งตนเอง และส่ง

เสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

- กองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันเงินทุนให้การสนับสนุนแก่กลุ่มอาชีพที่

เป็นสมาชิกผู้กู้ทุกราย เพราะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและเงินกู้เพื่อแก้ปัญหาค่าความเดือดร้อน

2. ปัจจัยด้านลบ

- โครงการกองทุนหมู่บ้านเพิ่งเริ่มมีเป็นปีแรก ฉะนั้น ความพร้อม

ด้านต่าง ๆ ยังไม่ดีเท่าที่ควรขาดการประชาสัมพันธ์ถึงหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้ประชาชนได้

เข้าใจซึ่งประชาชนบางส่วนเข้าใจผิดคิดว่าเงินกองทุนหมู่บ้านให้กู้สำหรับคนรวยแต่คนจนไม่มีสิทธิกู้

- ยังมีประชาชน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

กล่าวหาตักตัก ถึงผลประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านว่าควรมีการควบคุมตรวจสอบอย่างรัดกุม กรรมการที่

เกี่ยวข้องให้มีความซื่อสัตย์จริงใจในการบริหารเพื่อส่วนรวมและให้มีความเป็นธรรมในการพิจารณาเงิน
กู้

-กองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้ทั่วถึง สมาชิก
อีกจำนวนไม่น้อยที่ต้องการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพแม้ว่าประชาชนจะยังไม่
รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เดือดร้อน แต่หากมีแนวทางที่สามารถทำให้ประชาชนมีเงินทุนของตนเอง หรือได้เงิน
ทุนที่ดอกเบี้ยต่ำก็จะดีมาก

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

-ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด
พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันมาก สังเกตจากการเรียกประชุมการขอความร่วมมือในหมู่บ้าน
สมาชิกมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่

-ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า หมู่บ้านจะ
เข้มแข็งได้ ต้องมีผู้นำท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจการที่ดีและ
มีความสามัคคี สมาชิกในชุมชนรับฟังความคิดเห็นในการประชุมหรือเสวนา ชาวบ้านช่วยเหลือซึ่งกัน
และกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์การแสดงความเห็นของประชาชน ดังตาราง

บทที่ 5

สรุปผลการประเมิน อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ ส่งผล ดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่
4. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทั้งที่เกิดผลทางตรงและทางอ้อม
5. เพื่อศึกษาเงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้รับแล้วเกิดผลประโยชน์อย่างไร

2. วิธีดำเนินการ

1. ใช้วิธีสัมภาษณ์ (Interview) ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเค้าโครงของแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและใช้เป็นแนวทางสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์จะกำหนดขนาดตัวอย่างและใช้ตารางคำนวณเป็นร้อยละ ดังนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้ถูกวิจัยมากกว่าจะใช้เครื่องมือวิจัยอื่นใดเป็นสื่อกลาง เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ แต่ก็สามารถกำหนดประเด็นหรือเค้าโครงของการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ไม่เคร่งครัดนัก
2. การสังเกต (Obsevation) สังเกตพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคล หรือบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในการประชุม จัดเสวนาและบันทึกข้อมูลที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น
3. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบรายการข้อความที่ให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ซึ่งอาจเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง

3. ผลการดำเนินการ

จากการได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ของกองทุนหมู่บ้านหัวป่า พบว่า

1. ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเข้าใจในระเบียบมากขึ้น
2. คณะกรรมการกองทุนได้มีการจัดระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รู้ ยึดไปประกอบอาชีพอย่างเป็นระบบ
3. ประชาชนได้คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนที่อยู่ในหมู่บ้านหัวป่าและเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์มาบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน

4. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ จะรับประชาชนทุกสาขาอาชีพในหมู่บ้าน โดยผ่านการ

พิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

5. ประสบการณ์การดำเนินงานกิจการของผู้กู้ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการ

เกษตร ตั้งแต่ 2-30 ปี มีการหาตลาด วัตถุดิบและมีเทคนิคต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพของคน

6. การทำกิจการอย่างถูกต้องวิธีของผู้กู้แต่ละราย สร้างงาน สร้างรายได้ แก่ครอบครัว

4. อภิปรายผลสรุป ดังนี้

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มว่าคนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน

1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง มีความหลากหลาย ระดมความร่วมมือทั้งจากส่วนราชการและกลุ่มประชาคมให้มาทำงานร่วมกัน เน้นการกระจายงานเป็นหลัก

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่ ควรให้คนในชุมชนสร้างจิตสำนึก “เพื่อส่วนรวม” ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรและ ในหมู่บ้านมีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ เช่น กองทุนปุ๋ย กองทุนสงเคราะห์คนชรา ฯลฯ ซึ่งความร่วมมือและ “เงิน” เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่กำลังพัฒนาและต่อยอดให้กับชุมชนที่มีความเข้มแข็งแล้วระดับหนึ่ง ขยายผลไปช่วยชุมชนที่อ่อนแอกว่า

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหัวป่า้ง มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเป็นกุญแจของความสำเร็จหากเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ปัญญานำหน้าเงิน

2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ความเข้มแข็งของชุมชน ที่คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.1.2 มีผู้นำชุมชนที่เข้าใจถึงเป้าหมายของกองทุน

2.1.3 มีความสามัคคีกันในคณะกรรมการ

2.1.4 ความร่วมมือของคนในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ถ้าประชาชนไม่เข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ “กองทุนหมู่บ้าน” ก็จะทำให้เกิดการเข้าใจผิดและเกิดความแตกแยกของคนในชุมชนได้

2.2.2 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.3 การขาดความร่วมมือของคนในชุมชน

2.2.4 ผู้กู้เงินที่กู้จากกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

2.2.5 ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีข้อจำกัดในเรื่องของวงเงินที่จะให้กู้ เพียงรายละ 2 หมื่นบาท ซึ่งเป็นการไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่ที่จะสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่แท้จริง

3) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

การเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาอาชีพในชุมชน เช่น จัดสรรงบประมาณบางส่วนในการพัฒนาซึ่งการที่ชุมชนได้เรียนรู้กับการบริหารจัดการด้วยตัวเองแบบนี้ ชุมชนก็จะสามารถรับมือกับทุกเรื่องที่เข้ามากระทบกับตัวเองได้ ซึ่งนี่คือ ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง นั่นหมายถึง จะเกิดการรวมกลุ่มของประชาชน เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

4) ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

สมาชิกที่กู้เงิน ไปดำเนินกิจการสามารถสร้างรายได้ ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในครอบครัว

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ช่วยยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น มีการขยายการลงทุน และเพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการอาชีพของคน

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

1. ส่งเสริมการพึ่งตนเอง
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ส่งเสริมความอดทนขยันหมั่นเพียร
4. ส่งเสริมการปกครองระบบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

1. อยากให้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนฯ จากร้อยละ 12 บาท/ปี เป็นร้อยละ 10 บาท/ปี เพื่อช่วยเหลือคนยากจนในหมู่บ้านจริง ๆ

2. ในการประชุมหมู่บ้านทุกครั้ง มีข้อเสนออยากให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสมาชิกผู้กู้ เข้าร่วมรับฟังความก้าวหน้าของการบริหารงานกองทุน เดือนละ 1 ครั้ง หากผู้ใดไม่เข้าร่วมประชุมสามารถหักเงินได้ครั้งละ 10 บาท เพื่อเป็นกองกลางสำหรับการประชุมครั้งต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

การบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน เป็นการส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท แต่ในส่วนของการพัฒนารายได้ยังไม่เห็นความแตกต่างชัดเจนนี้กระหว่างสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนฯ

และที่ไม่ได้เป็นผู้กู้เงิน มีข้อเสนอ ดังนี้

1. ควรให้มีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการนำเงินไปประกอบอาชีพให้ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง

2. ควรให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ

3. ระยะเวลาในการใช้คืน ควรจะมีระยะเวลาที่ยาวนานกว่านี้ เพื่อเปิดโอกาสให้กับคนยากจน ได้กู้ และมีความมั่นใจว่าจะสามารถใช้คืน ได้ทันในระยะเวลาที่กำหนด

4. คณะกรรมการควรประสานงานระหว่างองค์กรประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและอาชีพเสริมให้กับผู้กู้

การบริหารกองทุนหมู่บ้านกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎร ที่ทำการศึกษาในพื้นที่ มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาถึงผลการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เป็นวัตถุประสงค์หลัก และศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างราษฎรที่เป็นสมาชิกกองทุน และไม่เป็นสมาชิก เป็นวัตถุประสงค์รอง ผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ในระยะต่อไป

บรรณานุกรม

- พ.ต.ท.คร.ทักษิณ ชินวัตร “จากนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ” .มติชน. 4 มกราคม 2545,หน้า 18.
- โครงการพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. “คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ร.)ปี 2544”
- องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น “แผนพัฒนาตำบล อบต.พญาเย็น” ปี 2544
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี “คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ” ปี 2544
- จรัญ ภูพ่ายัพ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านหัวป่า .สัมภาษณ์,มกราคม - กรกฎาคม 2545
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา ทบวงวิทยาลัย, “ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา”, หน้า 61-68. “ชุดวิชาการวิจัยชุมชน”, หน้า 49-50
- วารสารนิพนธ์”, หน้า 52-54
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง เกษตรตำบล คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่
- คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านหัวป่า . สัมภาษณ์, มกราคม-กันยายน 2545.
- คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงการคลัง.”กทพ.หาสิบจุศร่วมป็น
- ร.ฐานเศรษฐกิจ. 18-20 กรกฎาคม 2545 , หน้า 32
- ดอกสะแบง หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน, ไทยรัฐ 31 กรกฎาคม 2545 หน้า 7
- แวนทิพย์ “กระจก 8 หน้า” ไทยรัฐ 31 กรกฎาคม 2545 หน้า 8
- ดร.สามารถ ราชพลสิทธิ์ , มติชน 21 กรกฎาคม 2545 หน้า 6
- ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณธิการ). “รวมบทความทางการประเมินโครงการ”, 2544
- า 221-234
- กองวิชาการแผนงาน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. “เสนอรูปแบบการประเมิน CIPP
- del, 2537 หน้า 17-22
- อำพล ทิมสาร. “เทคนิคการติดตามและการประเมินผลโครงการ”. สำนักประเมินผล สำนักงบประมาณ, 2538 หน้า 23-24